

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

5/2, 213-233

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 07.04.2024

Makale Kabul Tarihi: 12.06.2024

Kefeli, Z. (2024). Liseye geçiş sınavlarındaki Türkçe sorularında yer verilen metinlerdeki eksiltilerin incelenmesi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 213-233. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.157>

LİSEYE GEÇİŞ SINAVLARINDAKİ TÜRKÇE SORULARINDA YER VERİLEN METİNLERDEKİ EKŞİLTİLERİN İNCELENMESİ*

YL Öğrencisi Zerengül KEFELİ

Düzce Üniversitesi kefelizerengul@gmail.com ORCID

Öz

Birey, doğduğu andan itibaren bulunduğu çevrenin ihtiyaçları için yetiştirilmeye başlar. Bu yetiştirme durumu hem bireyin topluma uyum sağlaması hem de toplumsal düzenin sürekliliğinin korunmasını sağlamaktadır. Ailede başlayan bu yetiştirilme kavramı çocuk belirli bir yaşa geldiğinde okul kurumunun çatısı altında eğitim öğretim kapsamına girer. Okullar müfredatlarla kendilerine, kazandıracakları istedik davranış ve öğrenme alanlarını içeren planlar hazırlar. Ülkemizdeki eğitim sisteminde kademelendirilmiş ve çeşitli öğrenme alanlarını kapsayan 12 yıllık zorunlu bir süreç bulunmaktadır. Çocuklar kademeler arası geçişlerde planlı olarak ölçme ve değerlendirmeye tabi tutulurlar. Bu değerlendirmeler çocukların ilgi ve yeteneklerine yönlendirilmesi konusunda önem arz etmektedir. Değişen dünya ve değişen ihtiyaçlar eğitimde de değişikliklerin meydana gelmesine neden olmaktadır. Lise kademesine geçecek öğrenciler, 2000’li yıllardan itibaren OKS, SBS, TEOG ve LGS gibi sınavlarla puanlandırılarak belirlenen okullara yerleştirilmektedir. Öğrencilerin sonraki hayatlarına şekil verecek olan bu sınavların içeriği alanında uzman kişilerce Bakanlık bünyesinde hazırlanmaktadır. Bu sınavlarda sözel ve sayısal olarak iki bölüm bulunmaktadır. Sözel bölümdeki Türkçe soru yapıları değerlendirildiğinde paragraf sorularının sayısal olarak fazla olduğu saptanmaktadır. Paragraf yapıları genel hatlarıyla değerlendirildiğinde Türkçe soruları açısından genel bir yargıya varmak mümkün olabilecektir. Metin birçok ölçütü içinde barındıran bir yapıdır. Çalışmada 2012-2021 yılları arasındaki liseye geçiş sınavlarındaki Türkçe sorularında yer verilen metinlerdeki eksiltili yapılar ve bunların türleri doküman analizi yapılarak tespit edilmiştir. MEB üzerinden erişilen sınavlar çevrim içi ortamda indirilmiş içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonucunda metinlerdeki eksilti yapılarının yıllar içinde herhangi bir korelasyona sahip olmadığı görülmüştür. Eksilti türleri özne, tamlayan, nesne, yüklem ve tümce eksiltisi olarak sınıflandırılmış incelenen metinlerde en fazla özne eksiltisine en az ise nesne eksiltisine rastlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eksilti, metin, sınav, Türkçe eğitimi, metin dilbilimi.

* Bu makale, Düzce Üniversitesinde Dr. Öğr. Üyesi Hakan SARITİKEN danışmanlığında Zerengül KEFELİ tarafından hazırlanan “Liseye Geçiş Sınavları Türkçe Sorularında Yer Verilen Metinlerin Metindilbilim Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

INVESTIGATION OF THE OMISSIONS IN THE TEXTS INCLUDED IN THE HIGH SCHOOL TRANSITION EXAMS TURKISH QUESTIONS

Abstract

From the moment an individual is born, he/she starts to be raised for the needs of his/her environment. This upbringing ensures both the adaptation of the individual to society and the preservation of the continuity of the social order. This concept of upbringing, which starts in the family, enters the scope of education and training under the roof of the school institution when the child reaches a certain age. Schools prepare plans that include the desired behaviors and learning areas that they will acquire with the curricula determined by the ministry. In the education system in our country, there is a 12-year compulsory process that is graded and covers various learning areas. Children are subjected to planned assessment and evaluation during the transition between levels. These assessments are important in directing children to their interests and abilities. The changing world and changing needs lead to changes in education. Since the 2000s, students who will pass to the high school level have been placed in schools determined by exams such as OKS, SBS, TEOG, and LGS. The content of these exams, which will shape students' future lives, is prepared by experts in the field within the ministry. There are two sections in these exams: verbal and numerical. When the Turkish question structures in the verbal section are evaluated, it is determined that paragraph questions are numerically high. When the paragraph structures are evaluated in general terms, it is possible to make a general judgment in terms of Turkish questions. The exams accessed through MoNE were downloaded online and subjected to content analysis. As a result of the research, it was seen that the subtraction structures in the texts did not have any correlation over the years. The types of omission were classified as subject, complement, object, predicate, and clause omission, and the highest number of subject omission and the lowest number of object omission were found in the texts examined.

Keywords: Omission, text, exam, Turkish education, text linguistics.

Ø. Giriş

Bu çalışma metin dilbilimsel çalışma alanının içindeki küçük yapı başlığı altında yer verilmiş olan eksilti dil unsuru üzerine yapılmıştır. Eksilti konusunun literatürdeki çalışmalara bakıldığında kelime alanındaki çalışmalara ağırlık verildiği gözlemlenmiştir. Alandaki en kapsamlı çalışmalara Işık Çokuğurluel'in "Türkçede Eksiltili Anlatım ve Eksiltili Cümle"si, Oya Külebi'nin "Türkçenin Eksilti Tümceleri", Seyfullah Kaya'nın Reşat Nuri Güntekin'in "Eserlerindeki Eksiltili Kullanımlar" vb. çalışmalar örnek olarak gösterilebilir. Çalışmaların içeriğine bakıldığında bu dilsel unsurun sınavlardaki metinlerin içerisinde değerlendirilmediği gözlemlenmiştir. Çalışmada liseye geçiş sınavları Türkçe sorularında yer verilen metinlerdeki eksilti yapılar incelenerek sınavlarda yer alan metinlerin kendi içlerinde eksilti açısından yapısal olarak bir paralellik gösterip göstermediği hakkında yorum yapacak bilgilere ulaşmak amaçlanmıştır. Bu açıdan çalışma eksilti alanında sınavlar hakkında yapılacak çalışmalar açısından bir kaynak olma özelliği teşkil edecektir.

1. Metin Kavramı

Metin, Fransızca *texte* dokumak anlamından türemiş bir kelimedir. Tıpkı bir dokuma işlemi gibi tümcelerin bir örüntü oluşturacak şekilde bir araya getirilmesiyle oluşan bir yapı olarak kabul edilebilir (Güneş, 2014). Metin, dilin içinde bulunan tüm dil bilgisel ve anlamsal öğelerin belirli bir düzen içinde kullanıldığı bir sistemdir. Metindeki öğeler birbirleriyle biçim, anlam, görüş vb. yönlerden tutarlı olmak durumundadır. Metni yalnızca tümcelerden oluşan bir yazı bütünü olarak tanımlamak eksik olacaktır. Metin en başta bir iletişim aracıdır. Dilin soyut görünümünü metinle imgeleştirilip gözle görülür hale gelir. Onu oluşturan bir anlatıcı ve metni

değerlendiren bir alıcı bulunmaktadır. Oluşan mesaj iletildiği ve değerlendirildiği ortama göre birden fazla anlam ifade eder (Dilidüzgün, 2021, s. 22-42). Metin olma özelliği dil bilgisel ifadeyle metinsellik metnin içeriğinin oluşmasını sağlayan dildeki anlam ve biçimsel özellikleriyle ölçülür. 1960'lı yıllardan itibaren dil bilim alanı bilimsel anlamda metin konusunda ilerleme kaydedilmesini sağlamıştır (Bölükbaş, 2010).

2. Eksilti

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde eksilti, “Bir kelime grubunun veya cümlenin, içinden kelime çıkarılarak kullanılması.” şeklinde tanımlanmaktadır. Dil oldukça zengin bir yapı olmakla beraber kendi içinde dönüşümsel bir sisteme sahiptir. Bu da bir olay, durum, duygu vb. şeylerin farklı formlarda ifade edilebilme imkânının var olması demektir. Söylenecek sözün güçlendirilmesinin yollarından biri de tümcedeki öğelerde eksiltiye gidilmesidir (Balcı, 2018, s. 114). Ancak bu eksilteler anlamı aksatmayacak şekilde olmalıdır (Aydın, 1996). Eksilteler, ses eksiltisinden metin boyutuna kadar büyüüp farklı formlarda gerçekleşebilir (Gümüşatam, 2013). Eksilti, hem yazı hem de konuşma dilinde kasıtlı ya da kasıtsız sıkça kullanılmaktadır. Duygu ve düşüncelerin aktarımında aynı konular ve kavramlar etrafında dönüp durmak vermek istenen mesajın niteliğini düşürmektedir. Eksik ifadeler karşındaki alıcının verilen mesajı kavramak için daha iyi dinlemesini ve eksikleri doldurmaya çalışmak için zihinsel aktiviteler yapmasını sağlar. Bu durum da iletişimi aktif tutmaktadır (Kaya, 2007). Eksilti, dilbiliminin daha sonrasında metin dilbiliminin çalışma alanına girmiş bir kavramdır. Metin dilbilim eksiltiyi küçük yapı başlığı altında incelenmektedir. Küçük yapı, metin içindeki cümlelerin birbiri ile olan bağlantısını oluşturan gönderim, değiştirim, bağlaç, sözcüksel bağdaşıklık, eksilti vb. unsurların incelendiği öğeleri kapsamaktadır (Küreci ve Özden, 2017). Eksilti, “eksiltim”, “ekşili”, “düşme”, “düşüm”, “sıfır birim”, “elips” gibi birçok farklı adlandırma hâliyle çalışmalarda yer bulmuştur (Hunutlu, 2019). Eksilti kendi içinde yapıma şekli olarak da çalışmalarda sınıflandırılmıştır. Torusdağ ve Aydın’a (2021) göre eksilti özne, nesne, yüklem, tümleş ve tamlayan eksiltisi olarak beş başlıkta değerlendirilebilir.

Özne eksikliği, zaman ve kişi eklerinin çekimiyle oluşan yüklem öznesinin cümlede yer almaması, tamlayan eksikliği cümlenin içinde bulunan iyelik ekinin tamamlayıcısı konumundaki sözcüğün eksik olması, nesne eksiltisi geçişli çatılı cümlelerdeki işten etkilenen ögenin eksikliği durumudur (Dilidüzgün, 2021, s. 56). Cümledeki yargı ifadesinin tamamlanmadığı ya da tekrar edecek olan yüklem cümle içerisinde tekrar yer vermeme durumu yüklem eksikliğini tanımlarken; yüklemi yer, zaman vb. gibi birçok açıdan anlamlandıran sözcük ya da sözcük gruplarının eksikliği tümleş eksikliği şeklinde tanımlanır (Torusdağ ve Aydın, 2021, s. 137-138).

3. Liselere Geçiş Sınavı

Eğitim bireye istendik davranış kazandırmayı amaçlar. Eğitim kademesi yükseldikçe kişideki potansiyeli ortaya çıkarmak için doğru zamanda doğru becerilerin öğrenciyle buluşması gerekmektedir. Bu durum her eğitim kurumu tarafından eşit derecede gerçekleştirilememektedir. Bundan kaynaklı ortaya çıkan arz talep durumu ülke genelinde belirli kademeler arasındaki geçişlerde sınav sisteminin uygulanması ihtiyacını doğurmuştur. Çoğu ülkede sınav sistemi uygulanmaktadır. Sınavların içeriği ve gerçekleştirilme şekli ülkelerin kültürü, toplumsal ihtiyaçları, nüfus yapısı, ekonomi vb. unsurlara göre değişim göstermektedir. Ülkemizde de zaman içinde birçok sınav sistemi uygulanmıştır (Doğan, 2022). 1997-2004 yılları arasında belirli not ortalaması üstünde puana sahip olanlar LGS (Liseye Giriş

Sınavı) adlı sınava girmişlerdir. 2005-2008 yıllarında Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) sistemi, 2008-2011 yıllarında Çoklu Seviye Belirleme Sınavı ile OGES (Ortaöğretime Geçiş Sistemi), 2011-2013 yıllarında Tekli SBS (Seviye Belirleme Sınavı) ile Ortaöğretime Geçiş Sistemi (OGES), 2013-2017 yıllarında Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG), 2018-2024 yılında Liselere Geçiş Sistemi (LGS) uygulanmıştır (Eğitim Reformu Girişimi, 2017; MEB, 2019). Değişime uğrayan bu sınavlar yıllara göre kolaylık ve zorluk derecelerinin yıllara göre tartışmaya açık oluşu vb. durumların öğrencileri ve ailelerini psikolojik anlamda etkilediği saptanmıştır (Doğan, 2022).

4. Yöntem

4.1. Araştırma Deseni

Liseye geçiş sınavlarındaki Türkçe sorularında yer verilen metinlerdeki eksiltelerin incelendiği bu çalışmada, 2012-2021 yılları arasındaki liseye geçiş sınavlarındaki sorular nitel araştırma desenlerinden tarama yöntemi ile toplanıp cümle yapıları incelenerek doküman incelenmesine tabi tutulmuştur. “Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir” (Sak, Sak, Şendil ve Nas, 2021).

4.2. İncelenen Dokümanlar

Araştırmanın incelenen dokümanlarını MEB tarafından 2012-2021 yılları arasında hazırlanıp uygulanan liseye geçiş sınavlarında çıkmış toplam 109 Türkçe sorusundan oluşmaktadır.

4.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

2012-2021 yılları arasında yapılmış olan liseye geçiş sınavlarındaki Türkçe soruları odsgm.meb.gov.tr internet sitesinden temin edilmiştir.

Araştırma verileri için MEB Seviye Belirleme Sınavı (2012), MEB Seviye Belirleme Sınavı (2013), MEB 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2013), MEB 8. Sınıf II. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2014), MEB 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2014), MEB 8. Sınıf II. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2015), MEB 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2015), MEB 8. Sınıf II. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2016), MEB 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı (2016), MEB 8. Sınıf II. Dönem Merkezi Ortak Sınavı (2017), MEB Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav (2018), MEB Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav (2019), MEB Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav (2020), MEB Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav (2021) şeklinde 14 adet liseye geçiş sınavı indirilmiş ve taranmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

2012-2021 yılları arasında yapılmış olan liseye geçiş sınavlarındaki Türkçe soruları taranarak eksilti aranacak metinler tespit edilmiştir. Sorular numaraları ile birlikte ait oldukları yılların başlığı altında değerlendirilmiştir. Eksiltili ifadeler “/...../” içine alınarak koyu renkle gösterilmiştir. Yıllara ayrılmış bulgular türlerine ve sayılarına göre tablolastırılarak özetlenmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi; nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok

farklı materyali belli kurallar dâhilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir (Metin, Ünal, 2022).

5. Bulgular

5.1. 2012 SBS'ye Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- Ne olurdu /**çiniler**/ ayrı ayrı panolar halinde yapılmasalardı da bir duvar, bir tek desenin devamı olsaydı. (3. soru s. 2)
- Evet, /**Vildan**/ bu el sıkışa cevap vermemişti ama, mahzun olmamakla birlikte elini de çekmedi. (6. soru s. 3)
- O, kuru söze öyle bir takla attırır ki, /**siz**/ dizelerinin içinden ılgıt ılgıt bahar rüzgârı esiyor; deniz kokusu, martı sesleri geliyor sanırsınız. (8. soru s. 3)
- Ayrıca, /**ben**/ içimi dökmekle belki rahatlayacağım. (10. soru s. 4)
- /**Ben**/ aklımdan çıkmayan anılardan, yazmakla kurtulacağım. (10. soru s. 4)
- /**Biz**/ İskandinavya'ya geçmek üzere yine o temiz trenlerle Abo Limanı'na gittik. (11. soru s. 4)
- Kıyıda küçük bir vapur bizi bekliyordu, /**biz**/ bindik; bütün yolcularda bindi. (11. soru s. 4)
- /**Biz**/ küpeşteye dayanarak, ayrıldığımız toprağın acısıyla, etrafımızı seyredip duruyoruz. (11. soru s. 4)
- /**Genç**/ çabucak ellerini geçirdi, eğildi, vapurun halatını çözdü. (11. soru s. 4)
- /**Ben**/ Okayev'in filmlerinden sadece birini, "Kar Leoparının Soyu"nu seyredebildim. (17. soru s. 6 I. Metin)
- Ünlü bir edebiyatçı, "Cemile" için "Dünyanın en güzel aşk hikayesi. " demeseydi yine de /**biz**/ tanır mıydık Aytmatov'u? (17. soru s. 6 II. Metin)
- O zaman /**biz**/ Okayev'den ve onun "Kar Leoparının Soyu" filminden neden hala habersiziz? (17. soru s. 6 II. Metin)
- /**Halit Refiğ Bey**/ heyecanlıydı. (17. soru s. 6 III. Metin)
- Adı pek duyulmamış olsa da bence, rahatlıkla Tarkovsky ve Akira Kurosawa gibi yönetmenlerle kıyaslanabilecek bir seviye gösteren Kırgız yönetmen Tölömüş Okayev'i /**o**/ bütün dostlarına tanıtmak niyetindeydi. (17. soru s. 6 III. Metin)
- /**Ben**/ oynamam için babamın beni zorladığını hala hatırlarım. (20. soru s. 6)

Tamlayan Eksiltisi

- Kerime, onu görünce çok mutlu oldu, iyi arkadaş olacaklarını düşünerek /**onun**/ elini uzun uzun sıktı. (6. soru s. 3)
- Evet, /**onun**/ eli bu sıkışa cevap vermemişti ama biraz mahzun olmakla beraber sessiz gülümsemesiyle de sevinçli görünmeye çalışmıştı. (6. soru s. 3)
- O, kuru söze öyle bir takla attırır ki, /**onun**/ dizlerinin içinden ılgıt ılgıt bahar rüzgârı esiyor; deniz kokusu, martı sesleri geliyor sanırsınız. (8. soru s. 3)
- Orası öyle, ama /**benim**/ anılarım kağıt üzerinde daha bir görkemli duruyor. (10. soru s. 4)

- Böylece, /**amlarım**/ etkisi daha da artacak, /benim/ kişiliğim hakkında daha doğru bir yargıya varabileceğim; buna bir de üslup güzelliği eklenecek. (10. soru s. 4)
- Kurulan toplar her bir taraftan Hisar'ın burçlarını, /**Hisar'ım**/ bedenlerini dövmeye başladı. (13. soru s. 5 I. Metin)
- Bu ejder başlı toplar, İstanbul'un duvar ve /**İstanbul'un**/ kapılarını, âşıkların inleyen gönülleri gibi parça parça etmiş. (13. soru s. 5 II. Metin)
- Fakat dikkat edilmesi gereken başka noktalar da var: çocukların kendilerini ifade etmelerine izin vermek, /**çocuklarım**/ söz dağarcıklarını zenginleştirmek; onları gazete okumaya ve belgesel izlemeye özendirmek. (14. soru s. 5)
- Oyun ve oyuncaklarla /**benim**/ başım o kadar hoş değildi. (20. soru s. 6)
- Babam da /**onun**/ kitaplarına zarar vermediğimi anlayınca onları bana emanet edebilmişti. (20. soru s. 6)

Nesne Eksiltisi

- Fakat dikkat edilmesi gereken başka noktalar da var: çocukların kendilerini ifade etmelerine izin vermek, çocukların söz dağarcıklarını zenginleştirmek; onları gazete okumaya ve /**onları**/ belgesel izlemeye özendirmek. (14. soru s. 5)

Tümleç Eksiltisi

- Tüccar, /**çobana**/ ikindiye kadar beklemesini söyledi. (2. soru s. 2)

5.2. 2013 SBS 8 Haziran'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /**Biz**/ ülkemizi üç tarafı denizlerle çevrili diye tarif etmemize rağmen denizlere hep sırtımızı dönerek yaşamışız. (2. soru s. 2)
- Dostluğa çağrıdır o; /**siz**/gittiğimiz yaylalarda, köpüklü kıyılarda, çay bahçelerinde kavgasız insanların neşesini bulursunuz. (4. soru s. 2)
- Aksi takdirde, /**çocuk**/ okulunda da hayatı boyunca da hep başarısız olur. (5. soru s. 3)
- Hâlbuki /**onlar**/ şunu hiç düşünmezler: Ancak alanında yetkin bir psikolog ya da psikiyatrist, böyle bir teşhis koyabilir. (5. soru s. 3)
- /**İnsanlar**/ beş dakika, on dakika, yarım saat kendilerini karşılarındaki insan gibi görerek -hiç eksiksiz ve tam hissetseler her şey ne kadar yerli yerinde olacak. (6. soru s. 3)
- /**Siz**/ bir şeyin imkânsız olduğuna inanırsanız, aklınız bunun neden imkânsız olduğunu ispatlamak üzere çalışmaya başlar. (7. soru s. 3)
- /**Siz**/ bir şeyi yapabileceğinize gerçekten inanırsanız, aklınız bu sefer de yapmak istediğiniz şey için çözüm üretmeye başlar. (7. soru s. 3)
- /**O**/ otuz yaşına gelmiş biri olarak hala annesinin, teyzesinin ve artık iyice yaşlanmış olan büyükannesinin para yardımına muhtaçtı. (8. soru s. 3)
- /**Cacabey Medresesi**/ gök bilimine büyük ilgi duyan Nurettin Caca tarafından 1271-1272 yılları arasında inşa ettirilmiştir. (10. soru s. 4)
- Farz edelim ki /**siz**/ taşındınız. (12, 13 ve 14. . soru s. 5)

- /**Siz**/ iyice yerleştikten sonra bütün komşuları, elinizde bir tatlıyla ziyaret edebilirsiniz. (12, 13 ve 14. . soru s. 5)
- O zaman /**siz**/ biraz daha ısrarcı olup ikram sürecini devam ettirmelisiniz. (12, 13 ve 14. . soru s. 5)
- /**Âşık Veysel**/, “Seversin, kavuşamazsın aşk olur. “ demiş. /**Âşık Veysel**/ haksız mı? /**Âşık Veysel**/ tabii ki haklı. /**Biz**/ edebiyatımızdaki Leylâ ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin’i hatırlayalım. (19, 20 ve 21. soru s. 7)
- /**Ben**/ Kız Kulesi’nden Galata’ya bakarken düşündüm. (19, 20 ve 21. soru s. 7)

Tamlayan Eksiltisi

- Çocuk biraz hareketli ise daha uzmanına gitmeden çocuğun kendi evinde, /**çocuğun**/ apartmanında veya /**çocuğun**/ sınıfında hakkında verilmiş bir hüküm vardır: “Hiperaktif. “ (5. soru s. 3)
- Bir şeyin imkânsız olduğuna inanırsanız, /**sizin**/ aklınız bunun neden imkânsız olduğunu ispatlamak üzere çalışmaya başlar. Bir şeyi yapabileceğinize gerçekten inanırsanız, /**sizin**/ aklınız bu sefer de yapmak istediğiniz şey için çözüm üretmeye başlar... (7. soru s. 3)
- /**Medresenin**/ üstü açık kubbesinin hemen altında, yıldızların incelenmiş olduğu kuyu şeklinde bir havuz ve yapının dışında da bir gözlem kulesi bulunmaktadır. (10. soru s. 4)
- Çünkü onlar, /**bizim**/ başımız her sıkıştığında en yakınımızdadır. (12, 13 ve 14. soru tek metin s. 5)
- Şehir yaşantısında /**sizin**/ bazı komşularınız, /**sizin**/ bu sosyal girişimlerinizi şaşkınlıkla karşılayabilir ve size hiç de sıcak bir yüz göstermeyebilirler. (12, 13 ve 14. soru tek metin s. 5)
- Diyelim ki yine de /**sizin**/ komşuluk ilişkiniz gelişmedi. (12, 13 ve 14. soru tek metin s. 5)
- Yayını gererken yeni olgunlaşmaya başlayan genç bedeni, /**onun**/ pazılarını ve /**onun**/ kaslarını kaftanının dışından belli ediyor; /**onun**/ atlas gömleğinin sıra düğmeleri kopup fırlayacak gibi gergin duruyordu. / **Onun**/ belindeki kemer kasten gevşetilmişti. /**Onun**/ kırmızı sahtiyan çizmeleri yere çakılmış gibi karda gömülü duruyordu. (16, 17 ve 18. soru tek metin s. 6)
- /**Bizim**/ edebiyatımızdaki Leylâ ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin’i hatırlayalım... (19, 20 ve 21. soru tek metin s. 7)

Nesne Eksiltisi

- Eskiden bir mahalleye yeni taşınan biri olduğunda komşular daha taşınma sırasında yiyecek bir şeyler getirir veya /**yiyecekleri**/ çocuklarıyla gönderirmiş. (12, 13 ve 14. soru tek metin s. 5)

Yüklem Eksiltisi

- İllaki zıtlıklar, öfkeler, yanlış anlamalar, kıskançlıklar, inatlar, şüpheler, hâkim olmak arzuları /**ortaya çıkacak**. / (6. soru s. 3)

5.3. 2013 TEOG I. Dönem 28 Kasım'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /Onlar/ başka ülkelerden başka şehirlerden gelip geçenler kadar doğru bakabilirler mi buldukları şehre? (5. soru s. 4)
- /Biz/ bilmiyoruz. (12. soru s. 5)
- Ama /biz/ sanatçı aileleri biliyoruz. (12. soru s. 5)
- /Biz/ onlara bakacak olursak böylesi bir genin varlığına inanmamız gerekiyor. (12. soru s. 5)
- /Ben/ gecenin geç saatlerinde, her şeyin sustuğu, havanın durulduğu anlarda, bir köşeye çekilip şiir okurum. (13. soru s. 6)
- /Ben/ içime dolan mısralarda onların kalbini duyarım. (13. soru s. 6)

Tamlayan Eksiltisi

- Yaz güneşinin altında, derileri pırıl pırıl yanan kahverengi atların çektiği renk renk yarış arabalarının hızla meydanı döndükleri canlandı /benim/gözlerimin önünde. Arabaları çeken atlar kadar gergin, ter içinde kalmış sürücülerin haykırıları yankılandı /benim/ kulaklarımda. (11. soru s. 5)

5.4. 2014 TEOG II. Dönem 28 Nisan'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /Ben/ arabam tamir edilirken atölyenin bir köşesinde duruyordum. (5. soru s. 4)
- /Onlar/ ara sıra kendilerinden daha küçük bir çırağa, vermesi gereken anahtarın numaralarını söylüyorlardı. (5. soru s. 4)
- /Ben/ çevik ve elleri işe yatkın bu teknisyenleri hayranlıkla izliyordum. (5. soru s. 4)
- Harun Reşid, bu adama: “/Sen/ kabiliyetini böyle boş yere harcayacağına, faydalı bir işte çalışsaydın, insanlığa daha faydalı olurdun. “ der. (10. soru s. 5)
- /Biz/ doğru ve yanlış bulduğumuz yönleri bütün ayrıntılarıyla inceleriz... (11. soru s. 5)
- /Ben/ onlardan o kadar etkilenmişim ki bir duvar resmiyle yaşamlarını yansıtmak istedim. (12. soru s. 5 I. Metin)
- /Ben/ bu ailede gördüğüm bütün mutlulukları, umudu ve huzuru çizmeye başladım. (12. soru s. 5 I. Metin)
- /Onlar/ resmi bitirmek üzereyken atölyeye geldiler. (12. soru s. 5 I. Metin)
- /Ben/ düşündüklerinin ve hissettiklerinin yüzlerinden okunabilmesi için çabaladım. (12. soru s. 5 II. Metin)
- /Onlar/ belki de bu yüzden bana “gerçeği mermere işleyen usta” diyorlar. (12. soru s. 5 II. Metin)
- Kapadokya’da bir cumartesi sabahı /biz/ gün ağarmak üzereyken vadideki yüzlerce insan gibi beklemeye başlıyoruz. (13. soru s. 5)
- /Biz/ aynı anda elliden fazla balonun şişmesine, şekillenmesine ve büyümesine tanık oluyoruz. (13. soru s. 5)

- **/Biz/** bakıyoruz aşağıya, yukarıdan bakınca bambaşka görünen dünyaya. (13. soru s. 5)
- **/Ben/** çocukken etrafımdakilerden en çok duyduğum nasihatları alt alta sıralasam, listenin başına “Dünyayı görmeli!” sözünü yerleştirirdim herhâlde. (14. soru s. 6)
- **/Onlar/** “Dünyayı görmeli!” derlerdi. (14. soru s. 6)
- **/Onlar/** iki sohbet arası üzerlerine suskunluk çöktüğünde böyle söyleme ihtiyacı duyarlardı. (14. soru s. 6)
- **/Onlar/** ya memleketlerine ya da yazlık evlerine hep aynı şeyleri yapmak üzere giderlerdi. (14. soru s. 6)
- **/O/** 18 Kasım 1906’da Adapazarı’nda doğdu. (15. soru s. 6)
- **/O/** İstanbul Erkek Lisesi’nde başladığı ortaöğrenimini Bursa Lisesi’nde tamamladı. (15. soru s. 6)
- **/O/** yükseköğretimini ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümünde bitirdi. (15. soru s. 6)
- **/O/** 1928 yılında iktisat eğitimi için İsviçre’ye gitti. (15. soru s. 6)
- **/O/** Fransa’dan döndükten sonra bir süre Türkçe öğretmenliği yaptı. (15. soru s. 6)

Tamlayan Eksiltisi

- **/Benim/** arabam tamir edilirken atölyenin bir köşesinde duruyordum. (5. soru s. 4)
- Çocuk da istenilen anahtarı buluyor, **/onların/** ellerine tutuşturuyordu. (5. soru s. 4)
- Onlardan o kadar etkilenmişim ki bir duvar resmiyle **/onların/** yaşamlarını yansıtmak istedim. (12. soru s. 5 I. Metin)
- **/Onların/** düşündüklerinin ve **/onların/** hissettiklerinin **/onların/** yüzlerinden okunabilmesi için çabaladım. (12. soru s. 5 II. Metin)
- “Dünyayı görmeli!” derlerdi, **/onların/** mahallesinden nadiren dışarı çıkanlar. İki sohbet arası **/onların/** üzerlerine suskunluk çöktüğünde böyle söyleme ihtiyacı duyarlardı. (14. soru s. 6)
- **/Onun/** çocukluğu orada geçti. (15. soru s. 6)
- Daha sonra **/onun/** sanatı ve **/onun/** kişiliği üzerinde derin izler bırakan Fransa’da üç yıl yaşadı. (15. soru s. 6)

5.5. 2014 TEOG I. Dönem 26 Kasım’a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- **/Siz/** kahramanın başından geçen olayları onun ağzından sade ve sıcak bir dille okuyorsunuz. (5. soru s. 3)
- Mesela, **/siz/** dilimizdeki renk adlarının pek çoğunu eserlerimde bulabilirsiniz. (7. soru s. 4)
- **/Onlar/** insanlara hoşgörü ve sevgiyle yaklaşmayı ilke edinirler. (8. soru s. 4)

- **/Onlar/** bilgi, görgü ve erdemleri ne kadar yoğunsa o kadar olgunluğa ulaşırlar. (8. soru s. 4)
- **/Onlar/** bu olgunlukla ölçülü ve alçak gönüllü davranırlar. (8. soru s. 4)
- **/Biz/** tekerlemelerin ardından bu dünyaya çeviririz gözlerimizi. (9. soru s. 4)
- **/Biz/** yine bu dünyanın mucizeleri ile küçük dünyamızı kendimizce oluşturur, sihirli bir değnekle dar sınırları istediğimiz gibi genişletiriz. (9. soru s. 4)
- **/Biz/** gönlümüzce Kaf Dağı'nın sultanı, gönlümüzce periler ülkesinin devi oluruz. (9. soru s. 4)
- **/Ben/** nice bir öykü yazmayı düşünüyordum. (13. soru s. 5)
- **/Ben/** bilgisayarın başına oturdum. (13. soru s. 5)
- Esinlenmek midir, nedir; **/ben/** kırlangıç üşüşmesine benzer cıvıltılar duydum kafamın içinde. (13. soru s. 5)
- Yazara bağışlanan bir “an”dır bu, **/sen/** kırlangıcı yakaladınsa yakaladın. (13. soru s. 5)
- **/Sen/** dizelerin içine yabancı bir sözcük koyarsan bu zengin bir dil kullanımı olmuyor. (15. soru s. 6 I. Metin)
- **/Sen/** ya bizi seç ya da onları... (15. soru s. 6 I. Metin)
- Geçen hafta bir seminer sonrası çok sevdiği şair arkadaşımı **/ben/** bahçede biraz oturduk. (15. soru s. 6 II. Metin)
- **/O/** bana iyice yaklaşarak “selfie” pozunu ver de bu anı **/biz/** ölümsüzleştiririm. (15. soru s. 6 II. Metin)
- **/O/** nedenini sorduğunda, Türk Dil Kurumu vatandaşlardan gelen öneriler doğrultusunda “kendi fotoğrafını çekmek” anlamına gelen “selfie” yerine Türkçe karşılık olan “özçekim” sözcüğünü seçti, **/ben/** sen de özçekimi kullansaydın mutlu olurum, dedim. (15. soru s. 6 II. Metin)
- **/Ben/** birden durgunlaştım. (15. soru s. 6 II. Metin)

Tamlayan Eksiltisi

- **/Onların/** bilgi, görgü ve erdemleri ne kadar yoğunsa o kadar olgunluğa ulaşırlar. (8. soru s. 4)

Yüklem Eksiltisi

- Ya bizi seç ya da onları **/seç, /** (15. soru s. 6 I. Metin)

5.6. 2015 TEOG II. Dönem 29 Nisan'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- **/Serçe/** orta parmağa doğru yürüse... (2. soru s. 3)
- **/İnsan/** çoğu kez, bunları yapamadığı içindir ki seyahatinden abartıcı, hatta yalancı olarak döner ve yaşadıklarını anlatırken bire bin katar. (4. soru s. 3)
- **/Yekta/** konuştuğu konuşuyor, adını andığı yazarları benim sevip sevmediğimi soruyor hep. (8. soru s. 4)
- **/Yekta/** “Kitaplarımız birbirinden ikizi desene!” diyor en sonunda.
- (8. soru s. 4)

- **/Ben/** sonra azıcık güneş görünüp bulutlar dağılınca annemden izin koparıp dışarı çıkabilmişim. (9. soru s. 5)
- **/Ben/** toprağın o güzel nemi, çamuru kaçmadan yetişmeliydim koruya. (9. soru s. 5)
- **/Biz/** o koca bahçede neler oynardık! (10. soru s. 5)
- **/Biz/** yemek saatlerine bile aldırmadan, hava kararana kadar doymazdık oyuna. (10. soru s. 5)
- Kısacık bir moladan sonra **/biz/** yeniden oyuna koşardık. (10. soru s. 5)
- **/Leylek/** lak lak eder kuş dilince, (11. soru s. 5 I. Tekerleme)
- **/Leylek/** göçüp gider güz gelince. (11. soru s. 5 I. Tekerleme)
- **/Leylek/** gezip tozar şen şakrak. (11. soru s. 5 I. Tekerleme)
- **/Ben/** pazardan getirdim. (11. soru s. 5 II. Tekerleme)
- **/Ben/** kor ateşte pişirdim. (11. soru s. 5 II. Tekerleme)
- **/Sen/** at ağzına bir tane. (11. soru s. 5 II. Tekerleme)
- **/Yemeniler/** Yemen'den Halep'e, Halep'ten Güneydoğu Anadolu'ya kadar yayılmıştır. (12. soru s. 5)
- **/Köpek/** birden sudaki yansımaları fark etmiş. (13. soru s. 6)
- **/Elif/** Gamze'ye bunun nedenini sorduğunda "kendisinin sözlerinin sert ve kırıcı olduğu" cevabını aldı. (15. soru s. 6)
- **/Elif/** bunu Gamze'yle paylaştığında o da kendisine hak verdi. (15. soru s. 6)

Tamlayan Eksiltisi

- **/Serçenin/** ne haddine! (2. soru s. 3)
- Büyük kültür eserleri insanın duygu ve düşünce dünyasını, bilimsel araştırmalar ise **/insanın/** bilgi ve yeteneklerini geliştirir. (7. soru s. 4)
- Toprağın o güzel nemi, **/toprağın/** çamuru kaçmadan yetişmeliydim koruya. (9. soru s. 5)
- "Hadi yemeğe!" diye seslenmekten yorulan zavallı babaannem en sonunda, üzerine yoğurt sürdüğü ekmekleri **/bizim/** elimize verirdi. (10. soru s. 5)
- **/Bizim/** kilimlerimizde sürekli rastlanan üçgenler, kareler, beşgenler estetik tasarlardan değil tezgâh zoruyla doğmuştur. (14. soru s. 6)
- **/Bizim/** köylerimizde yapılan dokuma tezgâhları ta Orta Çağ'dan hatta eski çağlardan kalma en ilkel tezgâhlardır. (14. soru s. 6)

Nesne Eksiltisi

- Kebap oldu kestane,
At ağzına bir tane **/kestane/**. (11. soru s. 5)

Yüklem Eksiltisi

- Seksek, çinçan, elimsende, yakan top ve en çok da saklambaç **/oynardık.** / (10. soru s. 5)
-

Tümleç Eksiltisi

- Gamze'ye bunun nedenini sorduğunda /Gamze'den/ "kendisinin sözlerinin sert ve kırıcı olduğu" cevabını aldı. (15. soru s. 6)

5.7. 2015 TEOG I. Dönem 25 Kasım'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /Ömer Dayı/, arada sırada öfkelenerek doğruluyor, bıkkın bir şekilde geriniyor ve belini kütürdetiyor. (4. soru s. 3)
- Şile'den taşınma hazırlığı devam ederken /ben/ bugün bazı kitapları, dergileri evde yer yok diye başkalarına gönderdim. (5. soru s. 3)
- /Ben/ ilk öğretmenlik yılımdan hatta lise yıllarımdan bugüne kadar biriktirdiğim gazete sayfalarını, okul evraklarını, ders defterlerimi imha ettim. (5. soru s. 3)
- /Ben/ resmen hafızamın bir kısmını oluşturan kayıtları yok ettim. (5. soru s. 3)
- /Ben/ nasıl bir duygu içinde bunları yaptığımı bilmiyorum. (5. soru s. 3)
- /Biz/ gerilmiş bir keman teli gibiydik. (6. soru s. 4)
- /Yazar/ kurmaca kahraman ve olaylar yerine sadece tarihi gerçeklerden yola çıkarak bir eser ortaya koydu. (7. soru s. 4)
- /Biz/ bunu bir an için dilimize de uyarlamaya çalışalım. (10. soru s. 5)
- /Kuş/ kaçıp kurtulmak istedi. /Kuş/ kaçıncaya dek akla kararı seçti. /Kuş/ havalandı. /Kuş/ bulutlara doğru süzülerek yükseldi. /Kuş/ hem üzgündü hem dalgındı. /Kuş/ nereye gittiğini bilmiyordu. /Kuş/ yalnız dokunaklı dokunaklı ötüyordu. /Kuş/ böyle öttükçe bütün kuşlar çevresinde toplanıyordu. (11. soru s. 5)
- /Siz/ zaman zaman çevrenizdeki çocukların, kesinlikle sonu gelmeyecekmiş gibi görünen birbirinden tuhaf sorularına tesadüf etmişsinizdir. (13. soru s. 5)
- /Siz/ sabırla cevap verirsiniz ve tam bittiğini sandığımız anda /onlar/ başa dönerler. (13. soru s. 5)

Tamlayan Eksiltisi

- /Ömer Dayı'nın/ elindeki orağa güneş vurdukça /orağın/ ışığı gözlerini kamaştırıyordu. (4. soru s. 3)
- /Bizim/ dilimizde ne gibi kazançlarımız, ne gibi kayıplarımız olduğu araştırılmaya değer. (10. soru s. 5)
- Çünkü, sorular /onların/ hayatı ve /onların/ dünyayı öğrenmelerine yardımcı olur. (13. soru s. 5)
- Öyle ki /bambuların/ günde bir metre kadar uzayanları vardır. (18. soru s. 6)

Tümleç Eksiltisi

- /Kafesten/ kaçıncaya dek akla kararı seçti. (11. soru s. 5)

5.8. 2016 TEOG II. Dönem 27 Nisan'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /Anneannem/ arka bahçede hemen hemen her hafta cuma günleri yer ocağında pelit odunu ateşinde yufka ekmeği ve bazlamalar yapardı. (4. soru s. 3)

- **/Anneannem/** kokusu gitmiştir diye tüm komşulara da dağıtırdı. (4. soru s. 3)
- **/Şiir/** ana dilini sevdirmeye ve onun zenginliğini tanıtmayı sağlar. (7. soru s. 4)
- **/Manatiler/** sıcak kıyıların sığ sularında yaşar. **/Manatiler/** vücutlarını suyun üzerinde ilerletebilmek için kürek şeklinde kuyruklarını yukarı, aşağı hareket ettirir. (8. soru s. 4)
- Evet, **/siz/** isterseniz **/ben/** bununla ilgili bir anımı paylaşayım. (10. soru s. 5)
- **/Ben/** hiç unutmuyorum, babam bana bu kitabı karne hediyesi olarak almıştı. (10. soru s. 5)
- **/Ben/** 8 yaşındaydım. (10. soru s. 5)
- **/Ben/** oradan Jules Verne'in adını silmişim, kendime yazar olarak koyduğum "Turna" ismini tükenmez kalemle yazmışım. (10. soru s. 5)
- **/Ben/** iyi bir okurdum çocukken ve yazmaya da hevesliydim. (10. soru s. 5)
- **/Söz ve sözcükler/** yaşam gerçeklerinin ayırımına varmayı. onlara karşı direnmeyi kazandırmış insanoğluna. (11. soru s. 5)
- **/İhtiyarlar/** başlarından geçenleri yazarlar. (12. soru s. 5)
- **/Ben/** yazmaya başladığımda 82 yaşındaydım. (12. soru s. 5)
- Ama **/ben/** bunu deneyeceğim mutlaka. Çünkü **/ben/** belleksiz bir toplum olmamızı önlemek için herkesin yazmasını yararlı buluyorum. (12. soru s. 5)
- **/Yunus Emre/** şiirlerinde Allah aşkı ve insan sevgisi konularını duygulu bir şekilde işlemiştir. (13. soru s. 6)
- Ninemle **/ben/** küçük evin arkasındaki bahçeye giderdik sık sık. (17. soru s. 7)

Tamlayan Eksiltisi

- **/Yufka ekmeğinin ve bazlamaların/** kokusu gitmiştir diye tüm komşulara da dağıtırdı. (4. soru s. 3)
- Malzemenin kolay temin edilmesi ve evin kolaylıkla inşa edilmesi de **/saman balyasının/** tercih edilme nedenlerinden biri. (15. soru s. 6)
- **/Onların/** amaçları Kuzey Amerika, İngiltere ve İskandinav ülkelerinde kullanılan bu evleri Türkiye'de de yaygınlaştırmak. (15. soru s. 6)

Tümleç Eksiltisi

- **/Anadolu toprağında/** nice dil alışverişi, nice gül alışverişi, nice gönül alışverişi olmuştur. (6. soru s. 4)
- **/Dağ eteklerinde/** almışlardır, vermişlerdir. (6. soru s. 4)
- Oradan Jules Verne'in adını silmişim, kendime yazar olarak koyduğum "Turna" ismini **/oraya/** tükenmez kalemle yazmışım. (10. soru s. 5)

5.9. 2016 TEOG I. Dönem 23 Kasım'a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- **/Picasso/** öğleye kadar portre; öğleden sonra beş gözlü, dokuz kollu bir insan resmi çizirdi. **/Picasso/** ertesi gün çini fırınının başında çalışırdı. **/Picasso/** sonraki gün heykel yontardı. (3. soru s. 3)

- /O/ ömründe hiç olmadığı kadar bitkindi. /O/ yorgunluktan neredeyse bir adım sonra yere düşüp oracıkta uyuyacaktı. /O/ attığı yer adımda düşmemek için kendisini biraz daha zorluyordu. Ama ayakları birbirine dolaşıyor, /o/ sağa sola yalpalıyordu. (6. soru s. 4)
- /Ninem/ “Üsküdar’a gider iken aldı da bir yağmur. “ derdi mesela, ben o yağmurla ıslanırdım. (8. soru s. 4)
- /Ninem/ “Gel ey denizin nazlı kızı!” derdi, /ben/ denizden çıkıp geliveren nazlı bir kız olurdum. (8. soru s. 4)
- /Ben/ sanatı tarif edecek olsam “Oyundur. “ derim. (10. soru s. 5)
- /Ben/ yıllarca yaşadığım kasabadan ayrılmak için istasyona geldim. (12. soru s. 5)
- /Bu kitap/ aynı zamanda mahallede yaşamının, komşulukların, anılara ve geleceğe sahip çıkmanın hikâyesi. (13. soru s. 6)
- /Biz/ tanımadığımız bir dünyaya uyandık. (14. soru s. 6)
- /Biz/ böyle miydik dün sabah. (14. soru s. 6)
- /Çadır/ yamalı yer yer, kül rengi. (14. soru s. 6)
- /Ara Güler/ Pangaltı Lisesi, Galatasaray Lisesi, ardından da Ermeni Lisesine gider. (15. soru s. 6)
- /Ara Güler/ babasının yılbaşında hediye ettiği film gösterme makinesiyle yazlık evlerinin alt katını sinema salonuna dönüştürür. (15. soru s. 6)
- /Ben/ yatağımdan doğruldum ve çatlamış dudaklarımı dilimle ıslattım. (18. soru s. 7)
- /Ben/ dudaklarımdaki gülümseme tüm yüzüme yayıldı. (18. soru s. 7)

Tamlayan Eksiltisi

- Ama /onun/ ayakları birbirine dolaşıyor, sağa sola yalpalıyordu. (6. soru s. 4)
- Bir kamp çadırı var sanki /bizim/ üzerimizde. (14. soru s. 6)
- Ancak /onun/ babası kendisinin hayal ettiği gibi onun doktor ya da eczacı olmayacağını anlamıştır. (15. soru s. 6)
- /Onun/ tek sorunu /onun/ makinesinin, filmleri sessiz oynatmasıdır. (15. soru s. 6)

5.10. 2017 TEOG’a Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /Ben/ çocuk kitaplarına oldum olası meraklıydım. (2. soru s. 3)
- /Ben/ küçük zihinlerde büyük evrenler kuran bu kitapların kudretine inanarak onları okumayı sürdürdüm. Bu sayede /ben/ kendimi bazen Ay’da bir konakta, bazen de Mars’ta bir çiftliğin ortasında bulurdum. (2. soru s. 3)
- /Büyük yazarlar/ varlıklarını, eserlerinden yükselen sesleriyle sürdürürler. (4. soru s. 3)
- /Ben/ bunlardan dolayı kapak resimlerinin iyi tasarlanması gerektiğine inanıyorum. (7. soru s. 4)

- /**Sen**/ hayata bir ıslık çal, neşeli bir şarkı tut. (8. soru s. 4)
- /**Sen**/ karanlıktan bakma hiç, güneş her gün doğuyor. (8. soru s. 4)
- /**Güneş**/ kalbin ısınsın diye bunca yolu yürüyor. (8. soru s. 4)
- /**Mona Lisa**/ torunlarımıza ve onların torunlarına da taşıyacak aynı ifadeyi. (9. soru s. 5)
- /**Orhun Kitabeleri**/ bilge bir kağanın ve güngörmüş bir vezirin, halkına ve gelecek kuşaklara çağrısıydı. (10. soru s. 5)
- /**Ben**/ olduğum yerde duruyordum. (14. soru s. 6)
- Evet, /**ben**/ artık iyi bir denizci sayılırdım ama böyle boş bir şişe gibi sallanmak hiç alışamadığım bir şeydi. (14. soru s. 6)
- Çeşitli sorunların tartışılacağı bu köşede /**biz**/ başlangıcı “Bir çocuk kitabı nasıl olmalı?” gibi gayet riskli bir sorunun peşinden salıncağımıza binip kanatlarımızı açarak yapacağız. (18. soru s. 7)
- İçinden deniz geçiyorsa /**siz**/ yüzlerce kez teşekkür etmelisiniz yaşadığınız şehre. (19. soru s. 7)

Tamlayan Eksiltisi

- /**Senin**/ kalbin ısınsın diye bunca yolu yürüyor. (8. soru s. 4)
- /**Onların**/ yaşam tempoları o kadar hızlı ki /onların/ vücutlarını dinlendirip huzura kavuşmaya, sakinleşmeye vakit bulamıyor. (12. soru s. 5)
- Bu ay /**bizim**/ dergimizde yeni bir köşe var. (18. soru s. 7)

5.11. 2018 LGS’ye Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /**Dergi çıkartmak**/ tutku olmasa ne kadar da imkânsız bir iş. (1. soru s. 3)
- /**Ben**/ kitap okurum. /**Ben**/ çocuklarımla vakit geçiririm, oyun oynarım, yürüyüş yaparım, resim çizerim, yeni yerler keşfederim, kütüphaneye giderim... (5, 6, 7 ve 8. soru tek metin s. 5)
- Nihayet ağabeyim trenden indiğinde /**ben**/ boynuna sarılmış, dakikalarca ağlamıştım. (19. soru s. 10)
- Başınız ağrıyorsa /**siz**/ “Kendinizi hangi konuda yargılanıyorsunuz, uğraşp baş edemediğiniz düşünceleriniz nelerdir?” sorularının cevabını bulmalısınız. (20. soru s. 10)

Yüklem Eksiltisi

- Bu kitap eleştirisi üzerine çıkan bir dergiye hele /**imkansızdır**. / (1. soru s. 3)

5.12. 2019 LGS’ye Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- /**Bilim insanları**/ bu şekillerin bilinmeyen bir yazı sistemi olduğuna karar veriyorlar. /**Bilim insanları**/ bu yazı sisteminde her şeklin bir sözcük olduğu ve sözcüklerin soldan sağa dizildiği sonucuna varıyorlar. (5. soru s. 5)
- /**Şirketler**/ kişilerle ilgili elde ettikleri verilerden yola çıkarak da onları etkilemeye çalışıyor. (16. soru s. 9)

Tamlayan Eksiltisi

- Bugüne kıyasla masal gibi bir yerdi **/bizim/** mahallemiz. Şüphesiz, burası **/benim/** eserlerimdeki konuya ve karakterlere yön verdi. (15. soru s. 9)

5.13. 2020 LGS'ye Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- Toprak verimlidir; **/sen/** kuru çubuk diksen meyve verir, salkım salkım. (2. soru s. 3)
- **/Gazeteci/** “Yoksa düşüncelerinizin üzerine kar mı yağdı?” diye sordu. (3. soru s. 3)
- **/Bitki ve hayvanlar/** karlar eridiğinde tüm canlılıklarıyla hayatlarına devam ederler. (3. soru s. 3)
- **/Sanatçı/** “Evet, benim düşüncelerimin üzerine kar yağdı. “ şeklinde cevap verdi. (3. soru s. 3)
- **/Biz/** onları hayatımızdan çekilmeye zorladık. **/Biz/** artık ilhamı, içi boş şeylerden alıyoruz. (11. soru s. 9)
- **/Rebecca/** çocukken okuduğu kitapların hemen hepsini cümlesi cümlesine ezbere anlatabiliyor. (12. soru s. 9)
- **/Ben/** nasıl başladı, ne vakit başladı bilemiyorum ama ilk belirtiler dokuz yaşında iken ortaya çıktı. (14. soru s. 10)
- **/Biz/** misafirlerle bahçede oturuyorduk. (14. soru s. 10)
- **/Misafirler/** hep bir ağızdan “Peki ama nasıl bildin?” dediler. (14. soru s. 10)
- **/Ben/** “Bilmem. “ dedim. (14. soru s. 10)
- **/O/** attı tuttu işte. (14. soru s. 10)
- **/Ben/** yaz aylarında tamamen kuruyan Kara Muğla Deresi'nin yatağını takip ederek Saburhane Meydanı'na ilerliyorum. (19. soru s. 14)
- **/Ben/** kim bilir üst üste kaç kat kireç atılmış bembeyaz boyalı evleri keşfetmek için sokak aralarına dalıyorum. (19. soru s. 14)

Tamlayan Eksiltisi

- Melekler **/bizim/** hayatımızdan çekildi. (11. soru s. 9)

Tümleç Eksiltisi

- **/Günümüzde/** şiirin etkisi, on beş yirmi sene öncesine göre çok çok azaldı. (11. soru s. 9)

5.14. 2021 LGS'ye Ait Bulgular

Özne Eksiltisi

- Veya insanoğlu kuşların nasıl uçtuğu sorusu üzerine kafa yormasaydı **/biz/** dev gövdeli uçaklara biniyor olmazdık. (11. soru s. 5)

- o **/Ben/** bu yüzden eserlerimin çok satılmamasını hiç önemsemiyorum. (12. soru s. 6)
- o **/Biz/** istiyoruz ki bir helva sohbeti yapalım. (13. soru s. 6)
- o **/Biz/** “Tatlı yiyelim, tatlı söyleyelim. “ deyip helva sohbetine bir giriş yapalım. (13. soru s. 6)
- o **/Biz/** sohbet için sohbet ehli dostlar gerektiğini biliyoruz. (13. soru s. 6)
- o Bu yüzden de **/biz/** helva eşliğinde tatlı sohbetler yapacak dostlar arıyoruz. (13. soru s. 6)
- o **/Helva sohbeti/** kış günlerine uygun düşer. (13. soru s. 6)
- o **/Tahin helvası/** kışın yenir. (13. soru s. 6)
- o Onlar günün birinde karşımıza çıkıp onlardan çaldığımız sokakları isterlerse **/biz/** ne yapacağız? (16. soru s. 7)

Tamlayan Eksiltisi

- o **/Tahin helvasının/** lezzeti güzeldir. Eskiden **/tahin helvasının/** sohbeti de güzelmiş. (13. soru s. 6)

Yüklem Eksiltisi

- o Ben eski sokakları arzuluyorum, çocukluğumun geçtiği sokakları **/arzuluyorum.** / (16. soru s. 7)

Tümleç Eksiltisi

- o Okuyucular **/benden/** üslubumu basitleştirmemi isteseler de ben okuyucunun eserim üzerine kafa yormasını, gerekirse onu tekrar tekrar okumasını isterim. (12. soru s. 6)

Tablo 1: Liseye Geçiş Sınavları Türkçe Sorularında Yer Verilen Metinlerdeki Eksiltilerin 2012-2021 Yılları Arasındaki Dağılımları

Eksilti Türleri / Yıllar	Özne Eksiltisi	Tamlayan Eksiltisi	Nesne Eksiltisi	Yüklem Eksiltisi	Tümleç Eksiltisi	Toplam
2012 SBS	11	9	1	0	1	22
2013 SBS 8 Haziran	14	10	1	1	0	26
2013 TEOG I. Dönem 28 Kasım	6	1	0	0	0	7
2014 TEOG II. Dönem 28 Nisan	22	9	0	0	0	31
2014 TEOG I. Dönem 26 Kasım	19	1	0	1	0	21
2015 TEOG II. Dönem 29 Nisan	19	6	1	1	1	28
2015 TEOG I. Dönem 25 Kasım	19	6	0	0	1	26
2016 TEOG II. Dönem 27 Nisan	17	3	0	0	3	23
2016 TEOG I. Dönem 23 Kasım	19	5	0	0	0	24
2017 TEOG	14	4	0	0	0	18

2018 LGS	5	0	0	1	0	6
2019 LGS	3	1	0	0	0	4
2020 LGS	13	1	0	0	1	15
2021 LGS	9	1	0	1	1	12
Toplam	190	57	3	5	8	263

Toplamda 263 tane eksilteli yapıya rastlanmıştır. Özne eksiltisi en fazla 2014 TEOG II. Dönem 28 Nisan tarihli sınavda 22 tane olarak görülmekteyken, en az 2019 LGS yılında 9 tanedir.

Tamlayan eksiltisi en fazla 2013 SBS 8 Haziran tarihli sınavda 10 tane olarak görülmekteyken, 2018 yılında LGS sınavından veri elde edilememiştir.

Nesne eksiltisi en çok 2012 SBS, 2013 SBS 8 Haziran ve 2015 TEOG II. Dönem 29 Nisan tarihli sınavlarda 1 tane olarak görülmekteyken diğer yıllarda eksilteli ifade görülmemektedir.

Yüklem eksiltisi en çok 2013 SBS 8 Haziran, 2014 26 Kasım, 2015 TEOG I. Dönem 29 Nisan, 2018 ve 2021 tarihli LGS sınavlarında 1 tane olarak görülmekteyken diğer yıllarda eksilteli ifade görülmemektedir.

Tümleç eksiltisi en çok 2016 II. Dönem 27 Nisan tarihli sınavda 3 tane olarak görülmekteyken, 2013 SBS 8 Haziran, 2013 TEOG I. Dönem 28 Kasım, 2014 TEOG II. Dönem 28 Nisan, 2014 TEOG I. Dönem 26 Kasım, 2016 TEOG I. Dönem 23 Kasım, 2017, 2018, 2019 yıllarında eksilteli ifade görülmemektedir.

Eksilti türleri kendi içlerinde değerlendirildiğinde en fazla eksilti türünün 190 tane ile Özne Eksiltisi, en az eksilti türünün 3 tane olarak nesne eksiltisinde görülmektedir.

Yıllar kendi içlerinde değerlendirildiğinde toplam eksiltinin 2014 28 Nisan tarihli sınavda 31 tane olarak görülmekteyken en az 2019 yılında 4 tanedir.

Sonuç ve Öneriler

Liseye geçiş sınavları Türkçe sorularında yer verilen metinlerdeki eksilteler, özne eksiltisi, tamlayan eksiltisi, nesne eksiltisi, yüklem eksiltisi ve tümleç eksiltisi olarak gruplandırılarak yıl bazında incelenmiştir. Bu gruplama da ek çok karşılaşılan eksilti türü özne Eksiltisi olurken devamında tamlayan, tümleç ve yüklem eksiltilerinin geldiği görülmektedir. En az rastlanan eksilti türü ise nesne eksiltisi olmuştur.

Yıllara bakıldığında en fazla eksiltinin 2014 yılı 28 Nisan tarihli sınavda olduğu görülmekteyken en az 2019 yılındadır. Eksilteler 4-31 frekans arasında dalgalanarak değişim göstermiştir. Sonuç olarak sınavlardaki metinler, metin dilbilimsel bir unsur olan eksilti yönünden incelenmiş ve bazı istisnalar dışında yıllar arasında büyük farklar olmadığı görülmüştür.

Eksilti farklı amaçlarla cümlenin anlamını güçlendirmek için kullanılır. Kullanış amaçlarına yönelik ve daha uzun bağlamli metinler üzerinde çalışmalar yapılarak alan yazına katkıda bulunulabilir.

Eksilteli yapılar 2021 yılından sonraki sınav sorularında da incelenip var olan bilgilere eklenebilir.

Eksilti metin dilbilimsel bir unsurdur. Metinleri diğer unsurlar açısından da incelemek daha kapsamlı bir çalışmayı ortaya koyacaktır.

Kaynaklar

- Aydın, M. (1996). Türkçede eksiltili anlatımlar ve metin ilişkisi. *III. Uluslararası Türk Dili Kurultayı*, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 678.
- Balcı, A. (2018). *Metindilbilimin ABC'si*. (1. baskı). Ankara: Say Yayınları.
- Bölükbaş, F. (2010). Metindilbilimsel çözümleme: Muzaffer İzgü'nün yedi uyurlar öyküsü. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 16(63), 99-116.
- Dilidüzgün, Ş. (2021). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doğan, S. (2022). Liselere geçiş sınavı (LGS) hazırlık sürecinin değerlendirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 963-992.
- Eğitim Reformu Girişimi, (2017). Liselere geçişte yeni sistem ve nitelikli ortaöğretim için yol haritası. 15. 03. 2024 tarihinde http://www.egitimreformugirisimi.org/raporlar/TEOG_BilgiNotu.13.11.17.rev1.pdf adresinden erişilmiştir.
- Gümüşatam, G. (2013). Eksiltim ve Türkçede eksiltim türleri. *Turkish Studies*, 8(1), 1539-1552.
- Güneş, F. (2014). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Hunutlu, Ü. (2019). Atebetü'l-Hakâyık'ta eksiltili yapılar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (Ek Sayı 1), 785-809.
- Kaya, S. (2007). *Reşat Nuri Güntekin'in eserlerinde eksiltili kullanımlar*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küreci, S. & Özden, M. (2017). 4. sınıflarda yazdıkları öykülerin metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 664-684.
- MEB (2012). Seviye Belirleme Sınavı.
- MEB (2013). 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2013). Seviye Belirleme Sınavı.
- MEB (2014). 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2014). 8. Sınıf II. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2015). 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2015). 8. Sınıf II. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2016). 8. Sınıf I. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2016). 8. Sınıf II. Dönem Türkçe Dersi Ortak Sınavı.
- MEB (2017). 8. Sınıf II. Dönem Merkezi Ortak Sınavı.
- MEB (2018). Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav.
- MEB (2019). Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav.
- MEB (2020). Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav.
- MEB (2021). Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav.

Metin, O. & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: iletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 273-294.

Sak, R., Sak, İ., Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.

Torusdağ, G. & Aydın, İ. (2021). *Metindilbilim ve örnek metin çözümlenmeleri*. Pegem Akademi: Ankara.

Extended Abstract

The concept of text, like the concept of language, is a product that emerges due to the need to be told and understood. It appears from the person who creates the text for a certain meaning, and the conclusion drawn from the text in terms of the receiver's readiness may vary from person to person. For this richness of meaning, the text must have a multi-layered structure. Trying to reveal the structure of the text will reveal the mystery of all the layers. In the 7th century BC, it began to be carried out in India and Egypt, centered on Ancient Greece. The foundations of linguistics and textual studies were laid with the need to transfer religious and moral books to future generations. As time progressed, the need to understand religious texts left the interpretation of the connection between the object and the word and progressed from the field of philosophy. This philosophical perspective on language later influenced the two fields of study called meaning and form in modern language studies. Dionysus' work on the Greek language in the grammatical sense influenced the process of evaluating language through grammar. As time progressed, schools such as Alexandria, Basra, and Kufa started to operate on grammar and shared their language study styles with the world. While the Renaissance and reform movements affected many fields, they also caused changes in language and text studies. In the 15th century, the invention of the printing press facilitated the reproduction and transportation of texts, the collection of studies, and their reference to each other. Modern linguistics and textual studies, on the other hand, began with Saussure and continue to the present day.

The most important evaluation scale of textual studies is the textuality scale, which has been created and accepted, although there are additions and subtractions between linguists and text linguists. In the dictionary, they published in 2011, İmer, Kocaman, and Özsoy expressed the criteria of textuality as cohesion, coherence, purposefulness, adoptability, informativeness, situationality, and textuality. These elements are divided into various headings within themselves.

The study is aimed at examining and expressing the sub-headings of the cohesion element, which is one of the sub-headings of the textuality scales. The omission is defined as the lack of syllables, words, and sentences in the text to strengthen the expression in writing and spoken language and to prevent unnecessary repetition of all kinds of expressions. Expressions with omissions enable the recipient to complete the missing parts in his/her mind and to evaluate the text as a whole by trying to establish the connection between all sentences in the text. The omissions can be divided into subject, object, predicate, complement, and complement omissions.

The study is carried out on the exams prepared by the Ministry of National Education as a condition for passing high school in the Turkish education system. There are two sections in the exam: verbal and numerical. When the content of the Turkish questions in the verbal section is analyzed, it is seen that the number of paragraph questions is numerically high. In this study, the

types and types of verbose structures in the texts included in the Turkish questions in the high school transition exams between 2012 and 2021 were evaluated through document analysis. The evaluations to be made according to the years will be a source for us about the change of the substitutions in the texts included in the exams over time.

Findings of the study: When the omissions in the texts included in the Turkish questions in the high school transition exams are examined by grouping them as subject omission, complement omission, object omission, predicate omission, and complement omission, it is seen that the highest number of omitted expressions among all years is in the exam dated 2014 April 28, while the lowest number of omitted expressions is in 2019. It was observed that subtractive structures changed irregularly between 4-31 frequencies between years. This result shows that the presence of subtractive expressions in paragraphs in Turkish questions over the years does not have any correlation. When the types of omissions in the texts in the high school transition exams between 2012 and 2021 were examined within themselves, it was determined that there was subject omission (190), complement omission (57), object omission (3), predicate omission (5) and complement omission (8). Based on this result, it was determined that the subject omission was repeated the most in the classification of the most omissions.

When the omission titles are evaluated on a yearly basis:

While the highest number of subject omissions was (22) in the exam dated April 28, 2014, the lowest number was (9) in 2019.

The highest number of missing complements is (10) in the exam dated June 8, 2013, and (0) in 2018.

Object omission was most common in the exams dated 2012, 2013 June 8, and 2015 April 29 (1), while no object omission was observed in other years.

Predicate omission was (1) in the exams dated 2013 June 8, 2014, November 26, 2015, April 29, 2018, and 2021, while no predicate omission was found in other years.

The maximum number of complement omissions was (3) in the exam dated April 27, 2016, while no complement omissions were found in 2013 SBS June 8, 2013, November 28, 2014, April 28, 2014, November 26, 2016, November 23, 2017, 2018, 2019.

